„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — к.
на по године . . . . . 7 ф. — к.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 к.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 к.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.
За „Priposlano“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплате и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јеротића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 177. У НОВОМ САДУ У УТОРАК 15. НОВЕМБРА 1894. ГОДИНА XXIX.

ДОСТА ЈЕ ЊИХОВОГ.

Овако бурних дана, као што су ови данас, није угарска влада до данас имала.

Владина странка је на прагу потпуног распада свог. Одавна она кубури. Одавна она великом муком и вештином ствара себи већину у сабору, ослањајући се на ону: Крпеж кућу држи. Пришивала је крпу на закрпу, крпила је и крпарила, али сад као да су и ти конци потрулили, који су крпеж држали.

Њена борба на живот и смрт за црквене реформе врло је истрошила саму странку. Док су грађански брак, вера деце и државне матрикуле победили у горњем дому, стало ју је крваве муке. Тек је она победила, и онда је држала, да ће од сад боље животарити, но што је донде. Али су за њу били још онда дани избројани. Видело се, да ће њу та борба стати живота, само се није знао одредити дан смрти. Међу тим је Векерле употребљавао јаке медицине, да одржи тешког болесника. И он га је заиста одржао до данас.

Но влада таман да се излечи од једне болести, нађе на њу тежа, опаснија.

Много пута је до сад Векерле са својим друговима покушао, да дође до потврде предлога о црквеним реформама. Много је пута обијао прагове краљеве, али му то није помогло. А сад, како се на политичком небу Угарске појавила нова комета, Фрања Кошут, који је од свога оца позајмио мало „светла“ репа, — Векерле се збунио. Па да би мало охрабрио малаксале присталице своје, тражи по што по то, да се предлози црквених реформа потврде, а тим да се он и његова влада представе као победиоци данашњег ровитог стања.

У тој ствари био је Векерле не давно код краља, али узалуд. Јуче је опет отишао у Беч, да изради ову потврду. Хоће ли овог пута тако проћи, као до сад, то ћемо на скоро видети.

А све прилике казују, да ће Векерле остати политичка шепртља. Све веће новине, које не подлеже утецају фармазонске владе угарске, говоре, да Векерле не ће израдити потврде. Потврди тој противи се и немачки цар, члан тројног савеза, јер то данас не иде у рачун тројном савезу. Осим тога велики католички збор од двадесет хиљада католика у Стоном Београду један је више доказ, да владарски дом није расположен за потврду. Апостолски краљ не ће да напушта својих католика Мађара, а надвојвода Јосиф поздравља рад католичког збора, управљен против црквених реформа и жели му права успеха.

Све су то тако важни знаци и догађаји, да су присилили Векерла, да још једном учини покушај, па да или продре, или — падне.

Расположење у самој владиној странци стоји на страни Векерловој. Странка би да сачува Векерла од пада, ма жртвовали Силађија и Хијеронимија. А жустри бан Хедервари већ се нашао у послу. Беч га воли, а и у странци владиној није рђаво уписан. Но овом приликом не ће странка да се за њега загрева, јер је он љубимац бечкога двора, а владина странка као и све мађарске странке, спремна је, да покаже, колико то баба може, Бечу зубе.

За владину странку зија са свију страна провала. За то је изабран пут у Беч, да спасе Векерла и његове другове. Векерле је рачунао и није рђаво рачунао. Зло је у Беч поћи, још горе не поћи.

Дошло је време, да се ова фармазонска влада угарска поцепа. Доста је она као оно халапљиве тичурине налетале на здраво тело народа угарских, те живо месо кидала с њега. Време је, да се с њом за навек сврши.

Раде.

Нови Сад, 14. новембра.

Велики збор Румуна. Сутра у среду 16. (28.) одржаће се у Сибињу велики збор бирача Румуна, на којем ће се румунска народна странка после разрешења њиховог извршног одбора по ново организовати. Тиме ће се показати, да та странка постоји и поред тога, што су вође због царског меморандума позатваране. На томе ће се збору обележити становиште румунских бирача у погледу разрешења њиховог одбора, затварања њихових вођа, црквених реформа и у погледу солидарности са осталим немађарским народностима. На челу сазивача стоји, а по свој прилици и председник збора биће преч. др. Ђорђе Поповић, протопоп из Лугоша, а уз њега је скоро сва интелигенција и народ. И сам Александар Мочоњи се откравио, те је у једном чланку врло топло поздравио овај збор. Припреме се чине у велико и са свију се страна спремају брзојавни поздрави. Не сумњамо, да ће се и Срби сетити овог збора и слати поздраве у Сибињ (Hermannstadt.) — Само сложан рад свију народности против мађарског шовинизма може донети спаса!

*

Солидарна омладина и Милетић. Ми смо у кратко саопштили о заједничком вечеру будимпештанске српске, словачке, саске и румунске омладине, на којем је утврђена солидарност омладине немађарских народности. Са истог састанка поздрављени су брзојавно народни прваци тих народности. Брзојав др Светозару Милетићу гласи: „Омладина четири народности на овом збору поздравља представнике борбе за самосталност народности у Угарској. Примите уверење, да је омладина за борбу народносну солидарна.“ — Овај је брзојав нашег старог народног борца и мученика врло пријатно изненадио, и јако га обрадовао. И ми се овом покрету омладине од свег срца радујемо и убеђени смо, да ће он само неизмерним добром и плодом уродити за наш народ и за отаџбину.

Само напред без престанка!

*

Народносно питање пред сабором. У суботу је опет било народносно питање на дневном реду угарскога сабора. Изазвао га је румунски посланик Никола Шербан, а учествовали су у дебати Хијероними, Бела Хорват, Пазманди, Бешењеји, Апоњи и Кубињи. Простор данашњега броја не допушта нам, да се данас опширније позабавимо с том дебатом, само толико хоћемо да забележимо, да је са свију страна опет изречено **„да народносно питање није страначко питање,“** т. ј да су ту сви Мађари једнаких назора и начела, да су према немађарским народностима сви они једна странка. — Ово треба и нама да служи за путевођу, те би требале све немађарске народности да сачињавају једну странку према њима. — То је јасно као сунце.

*

Браћа се лепо разумела. Угарска влада наредила је истрагу на интерпелацију посланика Петра Бушбаха у ствари увреде величанства, која се догодила у Дебрецину на Кошутову банкету. Данас се покренула сва јевропска штампа, па пише о том на широко и сматра овај шкандалозан догађај, ако не за јевропско питање, а оно за врло важно питање, које има баш овом приликом потпуно на чисто да се разбистри. А угарска влада поверава истрагу, која ће констатовати у главном, шта се тамо догодило, где је у питању част цара и краља, једном обичном градском капетану, разуме се Мађарону. И капетан је потпуно разумео своју дужност. Спровео је истрагу, а „истрага“ је доказала, да је после наздравице краљу било много „иљена“, само се није могло чути име краљево. Циганска музика је истина свирала „Mégis hunczut a Német“, али је то било тек доцније. Ко би дакле ту могао рећи још, да има увреде величанства?

*

Криза и бан. Од како су те несретне црквене реформе избиле на површину, Векерле често скаче у Беч, а пре њега и после њега нађе се тамо на мети бан Хедервари. Још од четвртка налази се он у Бечу, а посетио је и Будимпешту. По свим изгледима њега Беч истиче као страшило Векерловој влади, ма да је он иначе — törzsekes Magyar, Мађар од порекла. Но како се Векерлова влада озбиљно пољуљала, то се хрватски стеклиши побојали, да не ће изгубити тог свог потајног присташу. Срби у Троједници поклонили би га драговољно, кад би знали, да бан не би владао и над њиховом браћом у ужој Угарској. Ових дана ће се знати, хоће ли победити овај бечки кандидат или не.

СТРАДАЊА И ПРОГОНСТВО СРПСКО-ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ у БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ.

ПИШЕ БОСАНСКИ ПОПО.

XI.

Српско-православни манастири у Босни и Херцеговини и бос. влада.

А) Њихове материјалне прилике.

Часна улога, коју су у животу Хришћанских народа имали манастири, позната је свему свијету. Ту улогу вршили су нарочито и манастири код Срба и у вријеме српске државне самосталности и касније за турске инвазије. У своје вријеме били су расадници хришћанске побожности и просвјете, а за Турску једина свјетиљка, која је у оној тами свјетлила Србима православне вјере ставу будућности и одржања хришћанске свијести и народне индивидуалности. Али у Босни и Херцеговини турска инвазија није била само политичка поплава. Велика већина народа српског, још у почетку турске инвазије, примила је вјеру пророка Мухамеда. То је било од великог замашаја за хришћанство у опште, а за манастире и њихов уплив нарочито. Јер они Срби, који су по пропасти босанског краљевства примили мухамеданску вјеру, са свим је разумљиво, да нису могли трпити, да постојали манастири пркосе њиховом дину и у маси подржавају суревњивост и отпор против исламу. За то су за вријеме турске инвазије манастири православних Срба најгоре прошли у Босни Херцеговини: они су се свукуд некако могли боље одржати, него — ли у Босни и Херцеговини. А што се већма ислам у српском народу у Босни и Херцеговини учвршћивао, то су православни српски манастири све црње и црње дане бројали. Од оног старог живота њиховог само су сјенке преостајале; сјенке и успомене на њихову улогу и њихов уплив и важност, док најзад нису постале обичне парохијске цркве, у каквом их је стању великом већином затекао и Хати-Хумајун од 1856.

Али — као што рекох — турска инвазија у Босни и Херцеговини није била само политичка поплава државне самосталности, него је у тим земљама ислам био и другог уплива.

Кад је најотмјенији свијет српског народа у Босни и Херцеговини примио вјеру пророка Мухамеда, у животу тамошњег народа наступио је један историјски преображај. Ислам је постао не само политичким господарем, него и друштвеним, вјером народном. Ти паралелни интереси били су такођер од великог замашаја за православне српске манастире. Јер они су захтијевали да неких манастира и не буде. Па тако је и било. Нешто политичка нужда, а нешто интереси народног ислама, уништили су баш и из темеља доста православних српских манастира у Босни и Херцеговини. Рушевине, на које на толико мјеста наилазимо, и народна предања, кажу нам, да је у Босни и Херцеговини некад много више манастира било, но их данас има. Са тим се и историја слаже.

Кад је са Хати-Хумајуном проглашена слобода и равноправност вјероисповјести у турској царевини на постојале манастире и на преостале рушевине некадашњих манастира, пао је такођер зрачак благе сунчеве милости, под којим све оживљава и на живот се буди. Поред султанове милости велика је заслуга и православне Русије, што су прилике манастира и манастирског живота могле одмах кренути на боље; јер са руским новцем урађено је онда на подизању манастира много више, него ли би то сам народ учинити могао. А иде за то велика заслуга и правдољубље и толеранција османлијски власти, који су у свему ишли на руку оној скрби православних Срба, да даду прави карактер манастира оним манастирима, који су тада били просте парохијалне цркве. А то није свакако могло лако ићи, јер су старе манастирске земље већином подијељене биле у власништво самим мухамеданцима или окупиране биле за државу, као државно добро. Па и опет нашао се некако начин и посредовањем османлијских власти, дошли су опет неки манастири бар до неких својих земаља. Уз то је по мало се радило и на подизању ћелија и потребних зграда за калуђерско особље, јер османлијска управа није сметала Русији у чињењу милости. Слободнији живот манастира привукао је и многу побожну душу, те су на скоро и ћелије почеле се напуњивати калуђерима, јер је народ опет почео увиђати, да ће се и из манастира моћи тако исто радити на одржању православија и Српства, као год и из горе зелене са пушком и ангаром.

Ма колико у нашем срцу урезано било црних успомена на грчке фанариоте, али опет, ко има очи све да види, не може и опет, а да се усрдно не захвали и оним „црним фанариотама владикама“ на њиховом раду око подизања српских манастира у овом вијеку у Босни и Херцеговини. Јер нешто је вриједно да овдје истакнемо. А то је: Кад су под новом ером почети поново да се подижу манастири у Босни и Херцеговини, ондашње су владике озбиљно схваћале прилике, па су све манастире гледали да доведу у исто доба у свезу и са којом моћном варошком црквено-школском општином православних Срба, и то из два разлога. Први је био тај, да манастире што више приближе упливу народа, да их тим што боље препоручи народној потпори и скрби, да што више заинтересују народ за њих, за њихов напредак, процват и усавршавање. А други је био тај, да тим што боље обезбиједе опстанак манастира, јер под закриљем моћних варошких црквено-школских општина, лакше су могли бити заштићени и од могућих недјела калуђера самих, и од напада турских фанатичних пустахија, који су још и тада били по свуда моћни. Владике су знали, да су се онда сва пустоловства турских фанатика извађала обично по напутцима баша и дахија турских из вароши. Али како су с њима православни Срби трговци знали удешавати све у реду, владике су биле увјерене, да ће трговци знати и манастире очувати. Тако је и било у истини, а манастири су из дан у дан напредовали.

Но кад је окупација дошла, брзо се све то тумбе окренуло. Већ првих дана, а нарочито од како је Калај почео Босном да управља, босанска влада је бацила око на православне српске манастире, али не да им на помоћи буде, но да их што више смете и омете у напретку. Нарочито јој се учинио подозривим надзор општина на појединим манастирима. Подигла се бијаше прашина до неба, мислио би човек Бог зна шта је. Па шта би? Потегоше по наредби владе сви митрополити-епископи: сарајевски, мостарски и тузлански да отму манастире „испод туторства општина“, тако се то говорило. Заваде се ми-

трополити: сарајевски са бањалучком општином ради манастира Гомионице и са градишком општином ради манастира Мостанице; мостарски са мостарском општином ради манастира Житомислића и т. д. У једно доба бијаше развио барјак и тузлански владика, но он се убрзо трже и освијести. Но вријеме је ето показало, да владике нису паметно радиле и да је требало прво триста пречих послова посвршавати, па онда истом „ослобођавати манастире испод туторства општина". Јер тјерајући владике с општинама процес, не само да су се народу замјериле, него су у след тога страдали јако и интереси манастира самих. Два су томе узрока: први је што је пожртвовање и заузимање народа за манастире у след тога почело лаћети, а други је, што су тиме настојатељству појединих манастира везане биле руке за смишљен и сталан рад, јер су настојатељи тим парницама стављени били у процијеп, те нити су могли, нити су имали с киме што почети и радити. Даље ови процеси нису најбоље дјеловали ни на морал самог калуђерског особља у појединим манастирима; јер су од њих доброћудних монаха направили пркосљиве парничаре, који су се учили по вјетру повијати и сад у наслону на једну, а сад у наслону на другу страну тражити своје протекторе и пријатеље, док најпосле не избише на површину практичњаци, који окренуше леђа и митрополитима-епископима и општинама, па у споразуму с котарским престојницима од манастира направише све друго, само оно не, што би требало да су.

Ми смо, на нашу велику жалост, имали среће да на извору огледамо прилике српско-православних манастира, те можемо потврдити, да православни српски манастири у Босни и Херцеговини од окупације до сада, не само нису ни у чему ни корака коракнули напријед, него данас стоје много горе, но су то стојали и на неколике године прије окупације. Много су томе узрок баш они процеси, које су владике водиле, да учине независним манастире од општина и мање од већих и угледнијих манастира, како је то лијепо било уређено за турско доба. Јер ови процеси баш створили су ону корупцију, која је почела наједати сав рад на бољитку манастира. Они су избацили даље на површину многе калуђере-шпекуланте а многу племениту душу бацили у запећак. Они су били узрок, те се ни калуђерско особље није могло поткријепити ваљанијим и способнијим силама из грађанског реда. Они су били узрок, да је и у манастире унесена корупција, те су калуђери почели господарити како знају и како им се свиди и срцу годи. Они су били узрок и многој иначе саблазни, која је многи манастир коштала многог новца, па и његовог гласа и угледа у народу. Они су били узрок растројству и оном паду, у коме се сада налазе сви манастири у Босни и Херцеговини и што се тиче калуђерског особља и материјалних средстава.

Митрополити-епископи хтјели су једно, а испословали са свим друго, јер су у невријеме почели „реформе манастирске управе". Јер данас, право рекући, и не има никаке манастирске управе, кад те управе нити имају чиме, нити над киме управљати. Та у српско-православним манастирима у Босни и Херцеговини и не има сада никаквог калуђерског особља, него негди по један називи калуђер, а негди највише два а имовина им се редовито састоји у ћелијама, које су за турско доба пред окупацију савидане, и у приходима што побирају калуђери као пароси на околним парохијама и из једне или двије њивице, које им сусједни сељани о свецима на мобу обрађују: све исто, што је и како је било прије окупације.

Но ми би рекли, да је још и добро, да је све као што је било прије окупације. Али простори око манастира, као испаше и шуме, препуштале су турске власти српско-православним манастирима, да их слободно уживају, крче и обрађују. Турске су власти увијек бесплатно уступљали манастирима та ерарска земљишта, ако су молили, да им се поклоне и ако су се обвезали, да ће их они ускрчити и онда обдјелавати, те од њих десетину цару давати. Данас није тако. Јер данас је Калај побо свукуд коце са натписима „C. S." (царска шума), па их мјестимице услонио чак уз ограду око манастира, те данас се не смије у шуми без дозволе ни за манастир држаље за сјекиру усјећи. И испаше, на које манастири нису могли редовите тапије показати, одузете су српско-православним манастирима, те данас манастири ни не могу се сточарством бавити. Крчевине, које су турске паше драговољно уступиле биле српско-православним манастирима, и које су у корист манастира кроз толико година обдјелаване и од њих султану десетина давана, и оне су сад одузете манастирима, ако на њих нису били за турско доба тапије извадили. Са највећом строгошћу поступало се над српско-православним манастирима код провађања катастра и уређења грунтовнице, ама канда се и није за чијем другим ишло, но само да се поткрешу скути и рукави српско-православних манастира.

Кад је провађан катастар и постављена грунтовница у Босни и Херцеговини, играо је велику улогу поступак „im Graden Wege". На темељу тога поступка постала је једна петина шума власништво приватних особа, и то искључиво мухамеданаца и некојих мухамеданских и католичких корпорација. Али „im Graden Wege" ниједан православни српски манастир не само што није проширио свог земљишта, него није могао сачувати сав ни онај посјед, који је уживао. Српско-православним манастирима претпостављан је и највећи гољо какав, само ако је био мухамеданац или католик, и за њих су чланови комисије подносили и састављали молбенице на главну комисију у Сарајеву, али за православне српске манастире није милости било. Данас се пак дају којекаким странцима бесплатно грдне земље, и осим тога по годину и по две стална новчана потпора на поједине главе, док ускрче и обраде те земље, али српско-православним манастирима није се хтјело дати и уступити ни парченце земље, све да су их прије тога дозволом турских власти по толико година обрађивали, само ако нису на исте земље тапије имали.

Него адвоцирајући за Калаја, кад се прошле године борише митрополити-епископи Николајевић, Перовић и Мандић са „Моск. Вједом." ова нам три часна лица једва се могоше похвалити с тиме, како је Калај даровао манастиру Озрену шуме у вриједности од 45.000 фор. Сироти, нашли су за вриједно да се с тим похвале, што је Калај препустио манастиру Озрену оно, што му се на темељу турских закона признати морало. Ето тако је Калај привијао на срце материјалне интересе српско-православних манастира у оно доба, кад је једино од његове воље и од воље босанско-херцеговачке владе зависило, хоће ли који манастир до ког комадића земље доћи. „Im Graden Wege" на милионе поклоњено је шума и других непокретности мухамеданским вакуфима и католичким институтима и силним мухамеданским бевима, али „im Graden Wege" за православне српске манастире није се хтјело ништа побринути.

Поглед по свету.

— **Угарски сабор.** У угарском се сабору у суботу завршила дебата о буџету министарства унутрашњих послова, а јуче, у понедељак, отпочета је расправа о прорачуну министарства трговине. Сав рад саборски стоји под утисцима кризе, коју су изазвали сутицаји разних прилика, од којих су најглавније: организовање католичке народне странке, путовање Фрање Кошута са Векерловим савезницима и дебрецински шкандал и несанкционисање црквено-политичких реформа. Ове су ствари са свим приграбили пажњу саборских посланика и министара, само што је у суботу била подужа дебата о народносном питању.

— **Спреме за велику скупштину.** „Политичка Коресподенција" јавља, да ће се велика скупштина у Србији састати тек по што се изради нов устав. Овај ће се посао почети при крају 1895. Радикална странка намерна је, тако пише „П. К." да напусти своју пасивну политику и да буде активна при изборима за идућу скупштину, који ће бити по свој прилици у фебруару 1895. — Један део либералне странке понудио је Јовану Ристићу водство у странци, но он је то одбио и изјавио, да се сад у опће не ће у политичком животу истицати. Тако водство либералне странке остаје и на даље у рукама Авакумовића и Рибарца.

— **Рат између Кине и Јапана.** По улицама Порт-Артура виђали се сами војници. Посада броји 20.000 људи, који су добро наоружани и извежбани. Имају доста џебане. Држи се, да тврђаву не може нико заузети, док је посада брани. Хране имају за 6 недеља. Јапанци су 4 пута нападали на Порт-Артур. Код првог нападаја потисли су Јапанци предстраже, а код остала три нападаја били су потиснути. Од 8. новембра трајало је пуцање из топова без прекидања. По вести, која је стигла у Лондон из Чи-фуа заузели су Јапанци ову јаку тврђаву Порт-Артур, по што су се око ње борили 18 сахата. Кад је пао Порт-Артур Јапанцима у руке, послала је кинеска влада нарочитог посланика у Токијо с упутством, да закључи мир по сваку цену, али да Кинеска не уступа свог земљишта Јапанској.

— **Кредит за Мадагаскар.** У Француској комори саветовало се о кредиту за рат, који ће се водити са Мадагаскаром. Посланик Бушер предлагао је, да се окупирају само пристаништа на Мадагаскару. Министар председник Дипи говорио је против овог и ставио је пред комору питање поверења, по што је изјавио, да француска влада може пристати само на потпуну окупацију. Бушеров предлог одбачен је са 381 гласом против 68 гласова. Специјална дебата у овој ствари отпочела је данас, у понедељак.

ВЕСТИ ИЗ СРБИЈЕ.

Београд, 12. новембра.

Посета црногорског кнеза. Из Београда телеграфишу бечким листовима, да је у Петрограду црногорски кнез Никола посетио српског краља, посету му је краљ Александар вратио. Као што се позитивно тврди, цар Никола жели, да се обе владалачке породице потпуно измире.

*

Турски језик. Из Београда телеграфишу „Н. Сл. Преси", да није истина, да је српски посланик у Цариграду протестирао против увођења турског језика у хришћанским школама у Македонији.

*

Српско-руски односи. Сви су изгледи, да ће српско-руски односи бити од сад много срдачнији. Већ и сам тај факт, да неки бечки и пештански листови доста непријатељски пишу против Србије и најновијег корака к зближењу с Русијом, довољан је, да верујемо, да ће од сад за Србију бити боље. Бугарска се свима силама труди, да на ново задобије руско пријатељство, па с тога не треба ни ми да стојимо скрштених руку.

*

Изјава саучешћа. Како „Одјек" јавља и следећа места послала су изјаве саучешћа за пок. руским царем. Тако Јагодина, Крушевац, Пирот, Лужнички срез, Параћин, Иваньица, Мокровац, Б. Башта (две изјаве). На свима овим изјавама, које су пуне искреног саучешћа за умрлим царем и искрених жеља за дуг живот новога цара, потписано је много грађана.

ДОПИСИ.

Голубинци 13. новембра. (Нечувена дрскост чивутске тврткe „Штајнер и Весл" из Руме.) Једва се мало стишала бура у народу ових крајева ради грдне преваре, коју је у нашем месту и околици починила чувутска тврткa „Штајнер и Весл" купујући кукуруз лажном мерицом од скоро 120 литара у име мерице од 100 литара, по утишало се, јер је кр. државно одветништво сместа истагу повело на лицу места и тако превареном народу дало чврсто наде, да ће доћи до отштете за своју крваву муку и зараду, а кривци да ће егземпларно бити кажњени, како би сваки други купац зазирао од такова ужасна покушаја, — кад нас изненади „Изјава" у 132 броју „Браника" од 12. о. г. у којој познате птице М. Штајнер и Весл на најдрскији начин хоће и теже да заварају јавно мишљење.

Не иде чизма на ту ногу, господо чивутска! Ви би тели да се покажете невини и да баците кривицу на — прост случај. Може бити да би вам то и пошло за руком да случајно није ђавола у торби. Али то је ђаво — што је у торби! Нисте ви почели 16. октобра и завршили 16. октобра куповину вашу у кукурузима у Голубинцима, као што то извире из ваше „изјаве" у 132. бр. „Браника" већ ви куповасте кукуруз од 16. окт. па све до 12 нов. (све по р. к.) у Голубинцима. За то време сте напунили више него 50 хвати котобања кукурузом и то све на ту лажну мерицу, осим онога, кога прекуписте од овдашњег чиве Ф. Шателеса код, кога сте се настанили и који вам је помагао у послу. Његов сте кукуруз премерили другом мерицом. Па кад сте тако невини као голубови, зашто и његов кукуруз не премерите истом мерицом? Од куд додасте тај „форцуг" Шателесу да он бира између својих мерица којом хоће да мери, а кад је требало народу мерити, онда пренашасте ту лажну мерицу из котобање у котобању, из дворишта у дворište? На што то мирише Штајнер и Весл?

Ваша „фирма, која је путем суда протоколисана" (е, видите чула само, ко је још тако шта, осим њих, урадио?!!) позива се на писмо много и далеко чувеније фирме од ваше Ф. Нубера из Осека, која допушта да мерица може бити са 4 милиметра шира и 3 милиметра дубља, — но да ли то може чинити 20 литара? Куд сте забраздили, господо чивутска, зар ви мислите да ћемо ми дати себи сасути песак у очи? Не, не, не иде чизма на ту ногу.

Но све и кад би се могло предпоставити да би Ф. Нубер из Осека и био у стању продавати лажне мерице, настаје питање како ви то не приметисте, и да ли је Ф. Нубер још кога преварио? Има ли још где-год лажних мерица од Ф. Нубера? Ми у то јако сумњамо.

А сад да вам пришапнемо још нешто. Ваш повереник Гутман изјавио је пред С. С. Николајевићем, Св. Костићем. Д. Прерадовићем, Душаном Панаотовићем и Богољубом Божићем у овомесној „Српској читаоници" у вторник 1. (13.) о. м. да је он вашу фирму пред четир сведока опоменуо да је мерица већа него што треба, а ви да сте му заповедили да он само и даље на њу купује, јер да то није његова брига!

Шта веле на то господа Штајнер и Весл?

Је ли и ту крив Ф. Нубер из Осека, показаће даља истрага.

Право и добро вели наш народ: „не гули коре, да не буде горе!"

Р. Н.

Вести из места и са стране.

Крсно име у тамници. Београдска „Одбрана" јавља о Ранку Тајсићу, кога су помоћу познатог Чебинца метнули у истражни затвор, да је у уторник славио Аранђелов-дан — своје крсно име, те наставља: Мучна је и тешка то слава, кад се она у тамници прославља; али, он ју је и опет славио. Допуштено му је, те је о своме трошку јуче нахранио и напојио све сужње, који се у затворима управе града Београда налазе, па се је, затворив се и склонив се у ћелију, у којој и сам тамнује, помолио Богу и своме свецу. Многи се је и сужњи истинито помолио Богу за здравље дома Ранковог, који се свеца и патрона куће ни у тамници није одрекао.

Мухамеданци и православни у Босни. Овога лета поклонио је Селим бег Капетановић Алибеговић велико звоно српско-православној цркви у бос. Кобашу. Сад јављају, да су Мумин Мухарем и Омер Силајџић из Већебиља поклонили „од љубави према св. богомољи" велике комаде земље српско-православној цркви у Фабковићима. Ово су лепи и утешни знаци братске љубави. Мухамеданци и православни поштовали су једни друге и у старо доба, кад су у крви били, а сад у ново доба треба да се љубе, потпомажу и заједно бране од непријатеља.

Фрања Кошут, затражио је од министра унутрашњих послова, да буде примљен у угарско државно поданство. Министарство је решило, да га прима, кад положи заклетву, прописану за државног грађана пред градским начелником у Будимпешти.

Афера Линдер-Петровић. Кр. курија као последња инстанција одредила је, да се посланик Линдер, који је изабраном владици Герасиму Петровићу извукао 5000 фор., да само што пре добије потврду — стави под оптужбу ради злочина преваре. А Герасима... наградио је српски патријарх, те поставио за наставника српских богословаца.

Ново кемичко тело. Најновије кемичко чудо зове се Криостаса. То је тело састав од једнаких делова фенола, кафре и сапонина, којем се придаје још мало терпентинова уља. Тако постало тело имаде својство, које не показује ни једно друго познато тело. Оно се зими топи и претвара у течност, а у топлоти постаје тврдо. Истина је, да је познат читав састав телеса, која се згушњавају у високој, а разређују у ниској температури, — то су предмети беланчевине. Но беланчевина нема тога својства, да би се могла опет разредити, кад се једном згусне и отврдне. То својство има једино Криостаса.

Новије вести.

Пад Векерлов. — Из Беча приватним путем брзојављају, да је пут Векерлов у Беч безуспешан остао, јер краљ није прихватио разлоге и извештаје Векерлове, услед чега је овај поднео оставку целог министарства, коју је краљ и примио. — Ова вест још није потврђена.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Усљед оставке г. Милоша Ковинчића срп. нар. учитеља овим се расписује стечај за привременог учитеља. Плата је следећа: у готовом новцу: 300 фор. а. вр.; 30 кибли жита, 3 хвата дрва, 3 хвата сламе или 18 фор.; 4 ланца земље на коју учитељ све терете сноси, 3/4 ланца баште на пољу, 10 фор. у име паушала, слободан стан, које је и досадањи учитељ уживао, приметити се има да на ово место могу и учитељице компетовати.

Рок стечају истиче 1. децембра по ст. 1894.

У Модошу 10. новембра 1894.

1—1 **Школски одбор.**

Власник Славко Свет. Милетић. За уредништво одговара: Милан Поповић. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.